

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA VÝTVARNÉ VÝCHOVY A KULTURY

**KRAJINA CYKLUS OBRAZŮ KLASICKÁ KRAJINOMALBA NEBO
ALTERNATIVA V ABSTRAKTNÍ ANALOGII.**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Marie Megan Sochorová

Vizuální kultura se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: Doc. akademický malíř Jiří Kornatovský

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 27. dubna 2018

vlastnoruční podpis

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce Doc. akademickému malíři Jiřímu Kornatovskému za jeho čas, rady, trpělivost a pomoc při realizaci práce

V Plzni 27. dubna 2018

Anotace

Bakalářská práce je rozdělena do tří základních částí. V praktické části jsem vytvořila 10 abstraktních děl inspirovaných vnitřní krajinou. V teoretické části se práce zabývá historií krajinomalby, ukotvením děl v širším kontextu, inspiračními zdroji, popisu výtvarného záměru jednotlivých děl i jejich celku a technologický popis realizace. V závěrečném didaktickém oddílu se věnuji aplikaci získaných poznatků ve výuce výtvarné výchovy.

Klíčová slova

olejomalba, struktura, krajinomalba, tag, street art, graffiti, veřejný prostor, šablona, sprejování, legalita

Annotation

The Bachelor thesis is divided into three main parts. In the practical part I have created 10 abstract-art works inspired by the inner landscape. The theoretical part deals with the history of landscape painting, how the works are anchored in a wider context, sources of inspiration, describing the artistic intention of the individual works and the whole technical description and implementation. The final section is devoted to the didactic application of this knowledge in art education.

Keywords

oil painting, structure, landscape painting, street art, graffiti, public space, stencil, spray, legality

Obsah

1. ÚVOD	6
2. TEORETICKÁ ČÁST	7
2.1. Krajinomalba	7
2.1.1. Impresionismus	9
2.1.2. Claude Monet	11
2.2. Street art	12
2.3. Technologie a techniky graffiti a street art	14
2.4. Technologie a techniky stret art, graffiti a malby	16
2.5. Inspirace v současnosti	18
2.5.1. Banksy, Blek Le Rat, KNITA, Christo a Jenne Claude	18
2.5.2. Keith Haring, Jean-Michel Basquiat, Andy Warhol	19
2.5.3. Vladimír Boudník, Remer	20
2.6. Inspirace vnitřní krajinou	20
3. PRAKTICKÁ ČÁST	23
3.1. Charakteristika díla	23
3.2. Technologická specifika	23
3.3. Popis děl	24
4. DIDAKTICKÁ ČÁST	26
4.1. Výukový blok	27
4.2. Mezipředmětové vztahy	29
5. ZÁVĚR	29
6. RESUMÉ	31
7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	32
8. OBRAZOVÉ PŘÍLOHY	34

1. ÚVOD

„What keeps my heart awake is colorful silence.“¹

(co udržuje mé srdce probuzené, je barevným tichem)

Claude Monet

Mým úkolem a zájmem bylo pojmout krajinomalbu v inovativním a modernějším způsobu, než jak se s ní zabývali umělci doposud. Už dlouhodobě se zabývám tématem street artu. S graffiti na veřejných prostorech je v této době obeznámen téměř každý. Je to zakázané umění, se kterým se setkáváme denně na ulicích, domech, sloupech atd. Tohoto umění jsem si začala všimnout zhruba v svých čtrnácti letech, kdy to pro mé kamarády neznamenal nic jiného, než načmárat svůj podpis na něčí omítku a prokázat tak tím někomu svou existenci. Tento způsob nesmyslného projevení mně tak neuvěřitelně nepřestával udivovat, že jsem se snažila toto umění pojmout tak, aby to opravdu umění znamenalo. Po mnoha pokusech, zkouškách, variantách a kombinacích ať materiálových, technických, nebo barevných (jak popisuji v dalších statích této práce), jsem dospěla k pocitu, že jsem vytvořila něco nového, něco co tu ještě nebylo a stojí za to, se o tu zkušenost podělit. Chtěla bych budoucí generace naučit, že sprej nemusí být jen technika k ničení okolí, ale i skvělý nástroj pro malbu. Výhodou rychlého schnutí je možné malbu ihned zprostředkovávat a pomocí šablon může být malíř opravdu každý.

Výběr tématu mé bakalářské práce byl tedy nasnadě. Vrátila jsem se tak zpět ke své původní tvorbě, tentokrát s tematicky hlubším obsahem a konceptem jak tuto techniku vyučovat. Tématem krajinomalba jsem chtěla ukázat, že tyto techniky se dají zrealizovat moderním způsobem za použití nového média s přispěním ke kladnému vztahu dětí a jejich vyjádření svého vjemu a prožitku vlastním viděním a to vše v kladném pojetí projevů dítěte.

¹[online]. Copyright © 2018 [cit. 10.04.2018]. Dostupné z: <https://citaty.net/autori/claude-monet/>

2. TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Krajinomalba

„To víš, krajinky, každý se je ze začátku snaží malovat, začínat s nimi“.

Michal Sochor, Ing.

Slovy mého otce, uvedenými v mottu se pokusím popisem a vysvětlením tématu krajinomalba s vámi podělit o krásný názor mého otce, který mne neustále v práci inspiruje. Otcovo motto bylo pro mne takovým odlehčením tématu při odborném popisu, který mi utkvěl v hlavě. Teď tedy budu pokračovat v odbornějším a podrobnějším smyslu.

Typy krajiny, které dnes vzbuzují nejvíce nadšení, budily po většinu času nezájem, ba dokonce odpor. Lesy, hory a skály, které přitahují dnes tisíce návštěvníků, kochajících se krásami, byly pro naše předky ještě do 18. století příklady šeredna a ohavnosti.²

Můj pohled na krajinomalbu pokračuje koncem 19. století, kdy se stal hlavním stylem impresionismus. V práci bych vám chtěla přiblížit, jak na toto téma nahlížím jako na styl, který byl a stále je pro mne nejvíce inspirativním. U impresionistů můžeme pozorovat postupné podléhání umění společenským konvencím doby. Jak lidé reagovali na umění tehdy a jak reagují dnes, se může někomu zdát odlišné, ale dle mého názoru v tom zásadní rozdíl není. Ano v současné době se na umění nahlíží jinak, než se nahlíželo dříve. Jednou ze zásadních otázek pro mne je, zda umění podléhá konvencím nebo je to právě naopak? Ovlivňuje umění dobu nebo doba ovlivňuje umění?

Domnívám se, že zde vzniká interakce mezi uměním a dobou, ale je tomu opravdu tak? Možná právě doba ovlivňuje umění a my si myslíme, že na sebe působí oba faktory navzájem. Proč by tedy mělo umění podléhat konvencím, když umělci jsou v současné době volní.

² STIBRAL, Karel. Proč je příroda krásná?: estetické vnímání přírody v novověku. Praha: Dokořán, 2005. Bod (Dokořán). ISBN 80-7363-008-7.

To rozvíjí další otázku, zda jsou v současné době umělci volní. A co se dá vlastně dnes považovat za umění? Máme nějakou specifikaci toho, co umění znamená? A bylo tomu tak i v minulosti? V impresionismu umělci nemohli vytvořit, co se jim zachtělo. Ale mají jejich dnešní nástupci tuhle volnost, nebo ne? Moje inspirace impresionismem velmi úzce souvisí s otázkou konvencí v umění. Pátrala jsem po inspiraci v umění při malbě mých obrazů a stále mne napadala otázka, jak se vlastně v této době můžeme prosadit, když se snažíme přijít na něco nového? A pokud na to přijdeme, musí naše díla projít skrze kritiku společnosti, pokud nenajdeme určitou cílovou skupinu lidí, pro které tato díla budou inovací.

Dnes se stále častěji zabýváme otázkou, co je to umění. Otázkou kterou v nás vyvolal Marcel Duchamp s jeho Readymade. Jsou tací, kteří mohli v jeho Fontáně vidět umění, ale i tací, kteří stále viděli obyčejný pisoár. Můžeme vlastně určit, zda se společnost otázkou „co je to umění?“ zabývá až od doby Duchampa nebo to bylo už dříve? Dle mého názoru si lidé už dávno před ním kladli otázku proč je umění to, co nakreslil někdo známý nebo někdo kdo má talent. Proč nemůže být umění i čára na papíře? Pro umění již není krása tématem, vždyť někdy se přímo programově snaží vyhnout tomu „být estetické“.³

S příchodem Neoplasticismu a Suprematismu se ale konvence změnily. Nicméně tyto slohy zase začaly zapomínat na složité olejomalby a portréty. Ty v současnosti sice dokáže namalovat ne jeden umělec, ale jejich jména se do historie umění nezapisují.

Umělcům, jako byl Duchamp, se mohla zdát tato propracovaná díla složitá a tak chtěli světu ukázat, že i v jednoduchosti umění může být jeho krása. Ale proč tedy na tyto obrazy lidé stále častěji reagují jako na nesourodé čmáranice? Když jsem se zeptala svých známých, co si myslí o Malevichově díle aniž by věděli něco o umělci, řekli mi, že to vypadá, jako kdyby si malé dítě skládalo výstřižky na čistý arch papíru. A proti tomuto názoru stojí názor kritiků nebo obdivovatelů, kteří to považují za skvělé umělecké dílo. Naopak, kdybych ukázala známým Da Vinciho Monu Lisu, řeknou, jak dokonalé dílo to je,

³ STIBRAL, Karel. Proč je příroda krásná?: estetické vnímání přírody v novověku. Praha: Dokořán, 2005. Bod (Dokořán). ISBN 80-7363-008-7.

aniž by nad tím více uvažovali. Paradoxně dnes, na začátku 21. století, je příroda doslova exemplárním příkladem krásy.⁴

2.1.1 Impresionismus

Impresionismus, poprvé tento pojem použil kritik Louis Leroy (v hanlivém slova smyslu), který Monetův obraz považoval za nedokončený. Impresionisté nerespektovali mnoho tehdy platných pravidel výtvarného umění. To mě donutilo přemýšlet o tom, že tehdy mělo umění vlastně mnoho pravidel, která už dnes zcela opomíjíme. Děláme ale dobře?

A je skutečně moderní umění volnou disciplínou, nebo je i dnes svázáno mnoha neviditelnými pravidly doby. Myslím si, že současní umělci mají svou práci dnes jednodušší o to, že se nemusejí složitě pokoušet prosadit v uzavřených salónech s mnohdy příliš upjatými pravidly, ale mohou svou tvorbu volně distribuovat přímo společnosti, která jejich tvorbu buď jednoduše ocení, nebo jí bude lhostejná.

Nicméně i umělecké akademie měly tehdy svůj význam a myslím si, že část oněch složitých výběrových řízení by se měla v dnešní době opět zavést v nějaké uvolněnější formě. Dávaly totiž umění jistý standard, který se v dnešní době mnohdy vytrácí. Tehdy umění podléhalo upjatým konvencím doby. Dle mého názoru doba a společnost měla větší vliv na umění než dnes. Řekla bych, že dnes je to spíše naopak, že dnes umění a umělci určují pravidla a umění už nepodléhá konvenci, v dřívějších časech.

Lidé nemají rádi změny, všichni žijí v každodenní rutině, na kterou jsou zvyklí, a když jim ji nějak narušíte, vzbouří se. A taková byla i reakce na umění. Společnost byla zvyklá na něco úplně jiného a tak když viděli díla malířů Sdružení, mezi nimiž byli mimo jiné Monet, Degas, Cézanne, Renoir či Sisley, byla přijata negativně a s posměchem.

Dnes si kladu otázku, jak je vůbec možné, že se mohl někdo vysmívat malířům jména Monet nebo Renoir? Kdybychom někomu ukázali dílo těchto umělců, myslím si, že jeho reakce by byla jasná. Toto je umění, které má hodnotu. Tak proč ve své době nebylo přijato?

⁴ LYNTON, Norbert. Umění 19. a 20. století. Praha: Artia, 1981. Umění světa.

Nejvíce mne ale stále udivuje, jak název impresionisté vznikl. Kritik Leroy publikoval článek s názvem výstava impresionistů. K názvu článku, a k výrazu „Impresionismus“ (imprese = dojem), jej inspiroval název Monetova obrazu (Imprese). Výrazu ve svém sdělení užil hanlivě, umělcům Sdružení vytýkal, že jsou malíři pouhých dojmů a v souvislosti s Monetovým obrazem napsal:

„ Dojem - jak pravdivé! Zrovna jsem si říkal, že když na mne zapůsobil dojem, něco ho musí způsobit. Jaká to volná a bezstarostná práce štětcem! I tapety v surovém stavu jsou vypracovány dokonaleji než tento obraz moře! “⁵

Louis Leroy

Není to škoda, že člověk, který vyřkl toto tvrzení je autorem názvu Impresionismus? Dalo by se říci, že jeho autorem je spíše Monet, který tak nazval svůj obraz. Bohužel se za autora výrazu považuje Leroy. Málokdo si ho s impresionismem spojí, protože to byl člověk, který jím pohrdal.

Toto je důkaz toho, že se dnes na umění nahlíží jinak než za doby například impresionismu. Když Monet své obrazy poprvé vystavil, nesklidil slávu ani úspěch, naopak za ně dostal posměch a kritiku. Dnes se na kritiku, kterou musel Monet snášet, úplně zapomnělo a jeho obrazy jsou považovány za dokonalé. Kritik Leroy přitom ve svých názorech nebyl sám, i jiní v recenzích obraz kritizovali. Přesto článek vstoupil do dějin umění. Ostatně pochvalná kritika nikoho nezajímá a zapomene se na ni už další den, zatímco negativní kritika žije celá léta a zpravidla zcela odpreparována od dobových souvislostí.

V současnosti jsme na kritiku zvyklí, stále častěji se nám jí dostává od okolí a umělci se v této době prosazují velmi těžko. Představte si, že v minulosti vzniklo nespočetně mnoho uměleckých děl a vy se jako současný umělec snažíte přijít s něčím novým. Myslím si, že s tímto právě přišel Duchamp.

⁵ Monetův legendární Východ slunce. Výtvarný ateliér malování a kreslení - kurzy malby a kresby v centru města pod vedením akademických malířů... [online]. Copyright © 2015 [cit. 11.04.2018].z Dostupné z: http://www.malovanikresleni.cz/news/monetuv-legendarni-vychod-slunce/productsbcm_131500/40/

Nebál se ukázat něco nového, něco u čeho se ptáme, zda je to ještě umění. Tím ovlivnil dobu. Ovlivnil názor a pohled na umění natolik, že se v této chvíli zamýšlím nad tím, že umění v současnosti nepodléhá konvencím doby, ale je tomu možná právě naopak. Otázka je, zda je to tak správné nebo ne.

Zkuste porovnat například Monetův obraz *Imprese* s obrazem Malevichova Černého čtverce na bílém pozadí. To snad ani není možné, aby se tyto dva obrazy daly porovnat. Proč ale nejde mezi sebou srovnat umění s uměním? To je výsledek doby. Důsledek toho, že existuje interakce mezi uměním a dobou. Můžeme se snažit srovnat obrazy ze stejné doby nebo ze slohu na sebe navazujících, ale nejde srovnat obrazy, které mají mezi sebou delší časový úsek. Můžeme je porovnat z pohledu interakce umění

a doby ale bylo by obtížné srovnat, zda je jeden lepší nebo dokonalejší pokud nechováme k jednomu z nich sympatie. To je další fenomén toho, jak se dá ovlivnit pohled na umění. Když bychom někomu ukázali čáru na papíře a řekli, že to namaloval Da Vinci, odpověď by určitě byla: to je skvělé dílo a co tím asi myslel, proč tu čáru umístil takto, atd. A pokud bychom tu čáru tomu člověku po odmlce ukázali zas a řekli bychom, to je naše dílo, vyzkoušejte, jaká by byla odpověď. Dle mého názoru by odpověď vypadala asi takto: ty si se zbláznil, tohle, že je dílo?

To je problém nejen současné doby a současného pohledu na umění, ale zabývalo se tím například už baroko. Pokud jste chtěli portrét, lidé vás odkázali rovnou na Rembrandta. Když v současnosti chcete skvělou fotografii, každý vám poradí jméno fotografa, které si zapamatoval a ví, že vám udělá dobrou fotku.

Jméno umělce ovlivňuje pohled na umění už dlouho...

2.1.2. Claude Monet

Monet je v současnosti považován za geniálního malíře a otce celého impresionistického stylu. Přitom byl ve své době kritizován a jeho díla zavržena. Tito malíři si museli prorazit cestu skrz konvenci doby, přes Salony a jejich zásady a přes společnost. Právě toho si na nich velmi cením, té průbojnosti. Dnes, díky tomu že není nijak specifikovaná definice umění a toho co je to umění, může se za umělce vydávat každý. V 19. století doba ovlivňovala umění a umění muselo ukázat svou sílu, aby ji dokázalo přelstít, ale dnes není jasné, zda si umění spíše nedělá co chce a doba se mu nepodřizuje.

Monet maloval v plenéru. Snažil se zachytit dané místo za daného okamžiku, světla, ale i ročního období. Proto některá místa maloval i vícekrát. Možnost malovat v plenéru zapříčinilo vynalezení barev v tubě, které se objevují od poloviny 19. století.⁶ Jeho obraz Nádraží Saint-Lazare mi připomíná obraz od Turnera - Déšť, pára a rychlost.⁷ Dle mého mínění se Monet Turnerem inspiroval, ačkoliv to nikdy nepotvrdil. Myslím si, že je průkopníkem i ve skládání barev k sobě, a že barvy jako modrá a oranžová - kontrastní barvy jsou barvy, které budou využívat i další umělecké směry.

Aby mohl Monet zachytit prchlivé světlo, své malby stále zjednodušoval.

2.2. Street art

„Art is not where you expect to find it.“⁸

(umění není tam, kde očekáváme, že ho najdeme)

Patrick Mimran

Pojmy a techniky

Stickers – nálepky nebo samolepky

Bombing – rychle vytvořené graffiti

Cap – tryska na sprej

Can – nádoba pro sprej

Stencils – šablony vyřezávané ručně, nebo pomocí počítačových technik⁹

Fatcap – nejširší tryska

Fresh – graffiti (piece) vytvořené novým autorem graffiti (writerem)

Chrom – stříbrná a zlatá barva, kterou je vybarvené celé graffiti, je tak výraznější

⁶ (DÜCHTING, Hajo. Jak je poznáme? Umění impresionismu. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s. Knižní klub, 2006. ISBN 80-242-1640-X),

⁷ PIJOÁN, José. *Dějiny umění*. 8. José Pijoan ; [přeložili Dagmar a František X. Halasovi]. Vyd. 4., v Knižním klubu 1. V Praze : Knižní klub, 2000. 364 s, il. ISBN 8024202166 (8. díl). ISBN 8071767646 (soubor).

⁸ About. *Application designer | Multimedia artist | Music composer* [online]. Dostupné z: <http://www.mimran.com/about.html>

⁹ GANZ, Nicholas. a Tristan. MANCO. *Graffiti world: street art from five continents*. Updated ed. New York: Abrams, 2009. ISBN 0810980495.

Posters – plakáty

Legál – legální stěna pro graffiti

Needle, Skinny cap – nejužší tryska

Out Line – univerzální tryska, tenká čára pro obtahy kolem věcí

Panel – graffiti vytvořené na vlaku

Piece – jakékoliv graffiti

Rooftop – graffiti na vyšších místech, střechy a stěny domů

Sketch, Skice – náčrtek, skica

Tag – podpis, signatura autora graffiti

Throw up – rychle provedené graffiti, nejčastěji jednobarevné a jedním tahem

Writer – člověk, který vytváří graffiti, autor graffiti ¹⁰

Murals – nástěnná malba

Street art a krajinomalba – nabízí se otázka, jak tyto dvě techniky spojit. V předchozím odstavci jsem vás seznámila s mým pohledem na krajinomalbu s inspirací v impresionismu a problémem konvence, který neustále řeším. V tomto odstavci, se pokusím vysvětlit pojem street art a jak jsem propojila klasickou krajinomalbu s malbou sprejem.

Definice street art není v jistém slova smyslu úplně jednoduchá. Protože jeho jednotná definice neexistuje. Obecně je chápán svými specifickými kulturními znaky, které ho odlišují od většinové kultury, vycházející právě ze známého pojmu graffiti. Také označováno jako post-graffiti nebo neograffiti.¹¹

Street art, můžeme do českého jazyka překládat jako „umění ulice“ nebo také „pouliční umění“. Tento pojem je do značné míry univerzální a zahrnuje mnoho uměleckých projevů. Ve své podstatě můžeme street artem nazvat všechny umělecké projevy a produkce realizované ve veřejném prostoru.

¹⁰ Street art - - Odborný slovník (Výtvarné umění) | HumanART.cz. Fotografie, grafika, hudba a literatura | HumanART.cz [online]. Copyright © 2006 [cit. 16.04.2018]. Dostupné z: <http://www.humanart.cz/wiki-slovník-508-street-art.html>

¹¹ BOU, Louis. Street art. 1st ed. New York, NY: Harper Collins Publishers, 2005, ISBN 0060833386

Nazýváme tak realizace oficiální (legální) i neoficiální (ilegální).¹² Pro legální pouliční umění jsou určeny vyhrazené prostory na okrajích měst. Většinou to bývají dlouhé starší stěny, kde se můžou tzv. writeři realizovat. Ti bohužel propagují své umění spíše na ilegálních místech. Do oficiální sféry street artu řadíme i divadlo, tanec, hudební představení, různé performance, happeningy i tzv. živé sochy.¹³

Dnes se pod názvem street art, nebo také pouliční umění, definuje konkrétní okruh tvorby, zahrnující předměty jako stickres (nálepky), tags (podpisy), posters (plakáty), stencils (šablony) mozaiky, instalace, videoprojekce a další, všechny spojuje fakt, že jsou umístěny a realizovány ve veřejném prostoru bez nároku na honorář. Pouze jejich autoři vytvářejí jakousi subkulturu stejně jako writeři s graffiti. Tuto subkulturu je velmi obtížné specifikovat, protože na rozdíl od writerů, autory street artu nespojuje styl oblékání, hudba ani styl života. Jediná společná věc, která street artu spojuje, je touha po tom, pozměnit tvář měst, monotónních zašedlých omítek a nudných autobusových zastávek, ve kterých žijeme. Představte si město, kde není graffiti postavené mimo zákon, město, kde si každý může malovat, co chce. Kde je každá ulice zaplavena miliony barev a malých hesel. Kde není čekání na autobusové zastávce nikdy nudné. Město, v němž máte pocit, že to je živoucí a dýchající věc, která patří všem, ne jen agentům realitních společností a baronům z velkých firem.¹⁴

2.3. Technologie a techniky graffiti a street art

Dnes se tématem street art zabývá nespočetně internetových stránek, vyšla a vychází celá řada monografií. V současnosti je tento výraz používán i v českém jazyce, přestože jeho definice je stále poněkud chybná.

V literatuře často autoři zaměňují pojem graffiti s pojmem street art nebo je graffiti zmiňováno součástí street artu.

¹² TagBust. TagBust [online]. Dostupné z: <http://www.tagbust.com/graffiti/>

¹³ Street Art – Arts Lexikon. [online]. Copyright © [cit. 12.04.2018]. Dostupné z: http://www.artslexikon.cz//index.php?title=Street_Art

¹⁴ BANKSY. Banksy. [New] ed. London, England: Century, 2006. ISBN 9781844137879

Jedná se sice o dva umělecké pojmy, které jsou úzce spjaty, ale neměly by být zaměňovány.

Graffiti a street art mne začalo velmi zajímat, začala jsem sledovat tutoriály na youtube a zkoušela jsem různé techniky.¹⁵ První s čím jsem začínala, byly klasické podpisy. Zkoušela jsem si volnou rukou načrtnout můj pseudonym na papír, následoval první progres ve stylizaci fixem. Když tyto návrhy vypadaly jako realizovatelné na větší formáty, zkusila jsem po několika pokusech jak pracovat se sprejem tyto návrhy zrealizovat. Sprej vás bude poslouchat, pokud se s ním naučíte pracovat. Záleží na úhlu stříkání a na velikosti capu. Cap, neboli tryska, je medium, které se dá přirovnat ke štětku. Je to nástroj, který nám pomůže dostat barvu na podklad a vytvořit dílo. Trysky jsou stejně jako štětce různých velikostí a různých typů tahu.

Pokud chcete dosáhnout nejširší stopy, musíte použít fatcap a zase naopak pro úzké linie a obtahování je out Line. Pro úplně nejužší stopu je needle – jehla nebo také skinny cap. Existují i různé speciální trysky jako například kaligrafická a typografická, rozprašovací, atd. Chvilí trvalo, než jsem se vše naučila, ale teď vím, že toto úsilí nepadlo nazmar. Stále pracuji s novými technikami a obohacuji své znalosti v této technice.

Po několika posprejovaných velkoformátových deskách jsem pokračovala s dalším nástrojem, a to šablonou. Bavilo mne používat šablony různě přes sebe a kombinovat je. Realizace obrazů byla rychlá a veškerá typografie a symboly vypadaly naprosto přesně. Kombinovala jsem je s různým podkladem, sprejovala jsem je na legálech, dokonce jsem je použila i při výzdobě interiéru. Bohužel mne jejich realizace rychle omrzela. Hledala jsem další způsoby jak se sprejem pracovat.

Při sledování tutoriálů různých umělců, jsem vypožorovala, že se sprejem se dá malovat stejně jako s barvou a štětcem, jedinou rozdílností je rychlost schnutí barvy. Stačí si sprej stříknout na nějakou paletku, kterou vytvoříte jednoduše z jakéhokoliv kartonu, a barvu můžete za pomoci například špachtle nanést na desku, nebo jakýkoliv podklad, který pro malbu používáte.

¹⁵ Spray Paint Art Tutorial for Beginners - Space Painting Tutorial Spray Paint - Spray Paint Planets - YouTube. YouTube [online]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=W75tYdT5DC8>

Další technologií byla obyčejná potravinářská fólie, kterou má doma snad úplně každý. Když se nastříkají dvě barvy na sebe, nechají se chvíli zaschnout. Za pomoci fólie, kterou na nanesené barvy přilepíte, což umožňuje její vlastnost, a strhnete ji, vytvoří velmi zajímavý efekt.

2.4. Technologie a techniky street art, graffiti a malby

Těchto technik bych tu mohla pojmenovat stovky, stejně tak i umělců, ale neefektivnějším způsobem, jak se je naučit, je a vždy bude, zkusit si je na vlastní kůži.

I když sama jsem jich vyzkoušela mnoho, největší inspirací pro mne byl impresionismus, snažila jsem se tedy o zachycení okamžiku, nálady, pocitu. Byla to pro mne výzva, protože se štětcem a barvou to pro mne bylo logické a přirozené, ale jak to zachytit se sprejem? Toto téma mne natolik inspirovalo, že jsem se začala věnovat krajinomalbě. Nejdříve jsem si potřebovala ověřit své dovednosti v klasické malbě se štětcem, která je pro mne nejoblíbenější technikou tvorby. Klasické realistické barvy mne ale rychle omrzely, zjistila jsem, že potřebuji vyjadřovat své pocity. Malovat své vnitřní krajiny, u kterých nepřestávala inspirace v přírodě. Nejdříve jsem malovala krajiny, které jsem viděla, ale dávala jim novou atmosféru, tu, kterou jsem v danou chvíli měla a pociťovala. To jak na mne okolí působilo, se odvíjelo v barvách, které jsem použila. Další etapou začal sprej, nikdy mne nepřestaly inspirovat barvy, které schnou rychleji než vaše emoce z okamžiku, který prožíváte. Barvy, které se dají přemalovat nekonečněkrát a jejich živost zůstane neustále zachována. To bylo pro mé vnitřní krajiny to, co jsem hledala, ten typ vyjádření pocitů barvami, které vidím ve své mysli.

Nejdříve to začalo jednoduchým skicováním návrhů, jak by mohly mé podpisy vypadat. V street artu je typické, že každý umělec má svůj tag, kterým si podepíše své dílo. Stejně tomu tak je u obrazů, kde umělci zaznamenávají své signatury. Snažila jsem se, aby můj tag byl tedy originální a jiný. Po několika návrzích jsem zjistila, že na tom opravdu nic není a je to jen jednoduchá typografická skica. Když jsem tyto návrhy začala realizovat na desky velkého formátu, přišlo mi to tak jednoduché, že to opravdu zvládne každý, kdo se se sprejem naučí pracovat. Tyto zkoušky mne posunuli v přemýšlení nad sprejováním do úrovně přemýšlení nad malbou se spreji. Zkoušela jsem různé šablony, špachtle a jiné

typické pomůcky k malbě a zjistila jsem, že sprej má nepřeberné množství možností, jak s ním pracovat.

Bohužel to ale stále nebyla a stále není finální fáze toho, jak bych chtěla na plátno své krajiny vyjádřit. Zvykem u olejomalby pro mne bylo nanášet a vrstvit barvy ve velkém množství. Jistým způsobem to připomínalo Monetovo nanášení barev. V hlavě mi tedy utkvěla otázka, jak pracovat se sprejem, aby vznikl takový efekt jako u Monetových krajin. Sprej je technika, kdy se lehce dají překrýt nejtmavší barvy na světlé, ale vrstvit je není zcela možné. Přemýšlela jsem s jakou technikou vrstvení ztvárnit a vnukla se mi myšlenka, zkusit to trochu jinak. Když nenavrstvim sprej, mohu to udělat podkladem. Udělala jsem tedy několik desek, na které jsem nanasla silné vrstvy latexu. Nechala je zaschnout a dalšími vrstvami jsem udělala strukturovaný podklad. Když jsem z různých úhlů začala na desky stříkat sprej, překvapilo mne, že to vyšlo. Nejen, že se vytvořila strukturovaná malba, ale vznikl jakýsi 3D efekt.

Malba štětcem, byla pro mne vždy nejoblíbenější technika, kterou později nahradil sprej. Po několika obrazech se mi po ní zastesklo. Chtěla jsem se k malbě vrátit. Když jsem chytila štětec do ruky a začala tvořit, najednou byla moje díla bez energie, bez emocí. Zjistila jsem, že sprej mne natolik inspiruje a baví, že klasické dlouhoschnoucí olejové barvy mne unavují. Jediným východiskem tedy byl návrat ke spreji. Napadlo mne tedy spojit moji malbu olejem s malbou se spreji. V malbě, jak už jsem zmínila, se inspiroji nejvíce impresionismem. Po celá staletí světlo zdůrazňovalo formu, nyní však převrátilo svou dosavadní úlohu. Místo, aby pomáhalo tvarům vyniknout, opomíjelo jejich konkretizaci. Mou největší inspirací byla Monetova technika, k níž hnutí impresionismu dospělo, spočívá v kladení barevných skvrn vedle sebe, čímž vytvářel jakési předivo čistých tónů, z něhož je prakticky vyloučena černá.¹⁶ Malíři tím zachycovali těžký světelný pohyb říční vody a slunečních skvrn, které pronikaly listím stromů a vytvářely stíny na šatech žen sedících v trávě. Dle mého názoru se zde zrodilo něco jako trojrozměrné umění.

¹⁶ PIJOÁN, José. *Dějiny umění. 8.* José Pijoan ; [přeložili Dagmar a František X. Halasovi]. Vyd. 4., v Knižním klubu 1. V Praze : Knižní klub, 2000. 364 s, il. ISBN 8024202166 (8. díl). ISBN 8071767646

Díky důmyslnému vrstvení barev a široké konstruktivní techniky štětce, se kterou jsem se velmi ztotožnila. Tímto smyslem pro barvu se snažili vyvolat dojem prostoru.¹⁷

Když jsem se setkala s Monetovými obrazy s motivem leknínů, napadlo mne zkusit něco takového se sprejem. Jak docílit prostoru a reliéfu, kterého docílil on. Světlo v jeho obrazech hloubí propadliny, nadýmá vypukliny, a organizuje všechny detaily v homogenní celek.

Sprejem se bohužel nedá přesně docílit něčeho takového jako s temperou nebo olejomalbou, a tak jsem pátrala po způsobu, jak to zrealizovat. Když nejde vrstvit sprej, tak mne napadlo vrstvit podklad. Udělala jsem si na zkoušku několik desek, na které jsem navrstvila silné nánosy latexu. Po zaschnutí latexu jsem začala nanášet sprej a vyšlo to. Podařilo se mi docílit hledané techniky, vytvořilo to světelný efekt trojrozměrné malby.

2.5. Inspirace v současnosti

2.5.1 Banksy, Blek Le Rat, KNITA, Christo a Jenne Claude

Identita většiny tvůrců graffiti a street artu je skryta za uměleckými pseudonymy. Nedají se zcela přesně zjistit informace o jejich životě a smyslech díla, která za ně mluví. Při mé tvorbě mne ovlivnilo nespočetně mnoho umělců, kteří byli i nebyli ve vývoji graffiti a street artu průkopníci a stávali se vzorem pro další rozvoj těchto technik. Nejznámějším ze všech je nesporně britský umělec Banksy, který používá šablony pro satirická a sarkastická díla. Dle mého názoru, je v některých dílech až příliš komerční, ale jeho tvorbu zná celý svět. Inspiruje mne jeho použití šablon v nějakém konceptu, velmi to souvisí s aktuálními problémy doby. Při mých začátcích s šablonou jsem se inspirovala právě v něm.

Dalším umělcem se inspiroval i Banksy, Blek Le Rat.¹⁸ Je jedním z prvních street art umělců. Začínal s malými šablonami krys, které sprejoval do různých zákoutí Paříže,

¹⁷ HUYGHE, René, ed. *Encyklopedie umění nové doby*. Přeložil Hana STAŠKOVÁ. Praha: Odeon, 1974. Světové dějiny (Odeon).

¹⁸ Blek le Rat. [online]. Copyright © 2017 Blek le Rat. All Rights Reserved. [cit. 16.04.2018]. Dostupné z: <https://blekleratoriginal.com/fr/>

později začal realizovat postavy v životní velikosti. Tato technika stencils, se postupem času rozšířila do celého světa a její autoři se na rozdíl od writerů začali nazývat umělci.¹⁹ V současnosti je to jedna z nejrozšířenějších technik. Skupina KNITA, jejíž členové obháčkují tyče dopravních značek, dokládá fakt, že inspirací při tvorbě dalších technik je vše kolem nás. Při realizaci se cení v první řadě originalita a kvalita.²⁰ Může být pro to použito cokoliv. Myslím si, že této skupině byla inspirací tvorba umělce jako je Christo a Jenne Claude, kteří zahalovali významné historické budovy do plátna. Zde se naprosto přesně projevují charakteristické rysy street artu – oslovit co nejširší publikum a vyvolat v něm řadu otázek a pochybností.

2.5.2. Keith Haring, Jean-Michel Basquiat, Andy Warhol

Příkladem snad za všechny, je americký umělec Keith Haring, který koncem 80. let namaloval bílou křídou na černé reklamní tabule umístěné v podchodech metra New Yorku své charaktery. Haring vytvořil svůj vlastní styl podobný aztéckému umění, či tvorbě australských domorodců, který byl srozumitelný. Zakládal si na kreslených obrázcích, jež fungovaly samy o sobě a zároveň reagovaly na okolní reklamy a místo kde byly umístěny. Haring jako první pochopil sdělení graffiti jako prostředku komunikace s větším publikem.

Haring i Basquiat provedli významný krok v transformaci graffiti směrem ke street artu, k transformaci písma směrem k obrazům. Osobností, která vycházela přímo z prostředí writerů, byl Jean-Michel Basquiat (1960-1988). Začínal v 70. letech jako writer šířící po New Yorku tag SAMO©, což byl akronym sousloví „same old shit“. Později dokázal přenést syrovost a agresivitu graffiti na svá plátna, a díky tomu se stal během 80. let uznávaným umělcem objevujícím se často po boku Andyho Warhola. Jeho tvorba vycházela z africké kultury, graffiti subkultury a populární kultury.²¹

¹⁹ Stencil - Types, History and Techniques of Stencilling. History of Pencils - Pens and Writing Instruments [online]. Copyright © 2018 [cit. 16.04.2018]. Dostupné z: <http://www.historyofpencils.com/drawing-tools/stencil/>

²⁰ Knitta Please. Knitta Please [online]. Dostupné z: <http://knittaplease.com/>

²¹ GLENDON, Mary Ann. A world made new: Eleanor Roosevelt and the declaration of human rights. New York: Random House, 2001. ISBN 0-375-76046-6.

Když jsem zmínila Andy Warhola, nemohu opomenout jistou podobnost pop-artu a street artu. Oba tyto směry ruší hranice mezi vysokým a nízkým uměním tím, že své náměty i formu přebírají z populární kultury.²² Je paradoxem, že represivní krok ze strany zákonodárců podnítil mladé writery ke vzniku nové techniky. V New Yorku koncem 70. let byl vydán přísný antigraffiti zákon, na což místní tvůrci graffiti zareagovali s důvtipem sobě vlastním. Spreje vyměnili za samolepky firmy Avery s dnes už legendárním nápisem „Hello, my name is“, do kterých vepisovaly své tagy. Právě tyto nálepky mohou být považovány za předchůdce dnešních stickers a za most mezi graffiti a street artem.²³ Mnoho umělců začínalo svou kariéru jako writeři.

2.5.3. Vladimír Boudník, Remer

V českém prostředí jsem se inspirovala v počátcích street artu, které můžeme spojit s Vladimírem Boudníkem, který pořádal v ulicích Prahy akce, probíhající na oprýskané zdi, do které pak vrýval a dotvářel skvrny tak, aby tvořily obraz. Zároveň zapojoval kolemjdoucí publikum a poukazoval na tvůrčí schopnost a obrazotvornost každého člověka. Příkladem za všechny může být český street artový umělec Remer:

„První nálepky jsem viděl asi tak v 95, tagy na samolepkách

Pak jsem jednou vzal samolepku a nakreslil nějaké charaktery a nalepil je jen tak ve městě.

*A už jsem tomu zcela podlehl“.*²⁴

2.6. Inspirace vnitřní krajinou

V povaze uměleckého díla tkví určitá esteticko-emocionální kvalita. Emocionálně a racionálně, smyslové a spekulativní složky jsou v obraze nerozlučně spjaté, navzájem

²² Graffiti: umění nebo vandalismus? – Novinky.cz . Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu [online]. Copyright © 2003 [cit. 16.04.2018]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/vase-zpravy/jihomoravsky-kraj/brno-mesto/755-6206-graffiti-umeni-nebo-vandalismus.html>

²³ Hello My Name Is | Spraydaily.com. Spraydaily.com | Daily news from the graffiti world! [online]. Copyright © [cit. 16.04.2018]. Dostupné z: <https://www.spraydaily.com/hello-my-name-is/>

²⁴ Aktuálně nejen o hip hopu | BBaRÁK - hip hop magazín. [online]. Copyright © 1999 [cit. 16.04.2018]. Dostupné z: <http://www.bbarak.cz/aktualne/>

propojené. Myšlení se projevuje v citech a city vyvolávají myšlenky. Nelze popřít fakt úlohy emocionálního prvku v obraze, který dává příčinu k mylnému závěru, jako kdyby umění mělo co do činění jen s lidskými city.

Dokonce i prozíravý umělec jako L. N. Tolstoj ve své známé studii Co je umění? – charakterizuje umění a jazyk jako rozdílné dorozumívací prostředky. Poznamenal, že lidé si prostřednictvím jazyka navzájem vyměňují své myšlenky a prostřednictvím umění city. Ztotožňuji se s jeho míněním, že obraz má vyjadřovat nejen upřímné city a krásné formy, ale i správný postoj k zobrazovanému předmětu. Požadavek hluboké pravdivosti a realizmu přivedla do obrazu ideu. Redukovat obraz na čistou emocionalitu a umění, jen na citový život, znamená podle některých teorií snižovat poznávací význam obrazného myšlení, omezovat umění na obyčejné živé nazírání a zbavit ho možnosti hluboce pronikat do podstaty životních jevů. Ano, abstrakce je typ malby, která lidem umožňuje si vytvořit si k dílu vlastní narativ. Myslím si, že naopak tento styl malby rozvíjí lidskou mysl a kreativitu, nebo tomu tak je jen u umělců?

Umění samozřejmě nemůžeme vymezit jen jako poznání. To by bylo příliš zjednodušené. Jeho poznávací význam je však nesporný. A právě to sblížuje umění s vědou, obraz s pojmem.

*„Myšlenková síla i tvořivá schopnost jsou stejně přirozené a potřebné filosofovi i básníkovi“.*²⁵

Velikost filozofického myšlení spočívá v tom, že při pohledu na předmět odlišuje podstatné rysy od náhodných, poté je ve svém vědomí dokonale uspořádá tak, aby je bylo možné vyvolávat zpětně a zařazovat do nejrozdílnějších kombinací. Pronikání do podstaty jevů je spjaté s abstraktním myšlením, které se stává součástí uměleckého osvojování skutečnosti. Jak už jsem zmínila, v obrazném odrazu skutečnosti myšlení nenásleduje až za pozorováním, naopak se s ním realizuje.

²⁵ Barevnost tvořivých myšlenek. Psychologie chaosu [online]. Copyright © 2018. Všechna práva vyhrazena. Kopírování textů nebo jejich částí je bez písemného souhlasu autora zakázáno. [cit. 16.04.2018]. Dostupné z: <https://www.psychologiechaosu.cz/sila-slova/barevnost-myslenek/>

Do jaké míry je opodstatněné toto vyjadřování jednoty citu a myšlenky jako specifické zvláštnosti v uměleckém díle? Vždyť emocionální a racionální se navzájem provází nejen v umění, ale i v jiných oblastech lidské činnosti. Například chirurg, operující lidské srdce, se nachází ve stavu tak silného emocionálního vypětí, jakoby operoval své vlastní srdce. A stejně tak se emocionalita v umění vyznačuje osobitou vlastností.²⁶ Emocionální prvek sice vědce provází po čas práce, ale netkví v samotné povaze logických pojmů. Mým hlavním cílem nebylo působit na rozum, ale na city recipienta, diváka obsahu. Obrazy jsem tvořila na základě mého citovo-smyslového chápání. Hlavní úlohou bylo ukázat náladu či momentální pocity, emoce, můj emocionální vztah k tématu. Při hledání v mé mysli byly emoce hybnou silou hledání pravdy, formy sdělení toho, jaké krajiny mám v mysli. Inspirací při tvorbě mi byly vnitřní krajiny. Krajinomalba je téma v podstatě jednoduché, proto mým cílem bylo ho pojmout trochu originálně, abstraktně. Při pohledu na obrazy, by v první řadě měl divák cítit emoce z barev a techniky. V každém by měly obrazy vyvolat jiné pocity. Nejen to by si měl recipient z toho zážitku odnést, měl by si k němu vytvořit vlastní příběh, teorii o tom, co by mohla tato abstrakce znázorňovat. Pohled umělecky vzdělaného člověka na dílo bude vždy jiný a ovlivněný ostatními umělci, než pohled diváka, nepoznamenaného uměním.

Ideovo-estetický a poznávací význam obrazu se určuje podle stupně účinnosti a vyjádření životní pravdy. Jak je známé, životní pravda v uměleckých dílech se neurčuje podle materiální pravdy konkrétních faktů a událostí. V umění působí osobitá zákonitost: Umělec zobrazuje fakta v takové podobě, v jaké existují i v životě, lépe řečeno na scéně se chová stejně jako v životě. Lež v obraze, může být nepřesvědčivá, může vyznít falešně. Na druhou stranu v pohádkách může umělec mluvit o věcech, o kterých se dá dopředu říci, že neexistují, a přitom obrazy jeho díla jsou hluboko pravdivé, umělecky přesvědčivé a životně věrohodné.²⁷

²⁶ Emoce (city). Publi.cz – platforma pro multimediální eBooky neboli mKnihy [online]. Dostupné z: <https://publi.cz/books/339/15.html>

²⁷ ŽIS', Avner Jakovlevič. Umenie a estetika. Bratislava: Pravda, 1979. Človek a umenie.

Idealistická estetika tvrdí, že pravda umění se zásadně odlišuje od životní pravdy a vyhlašuje jakousi estetickou variantu starého učení o dvojí pravdě: životní a umělecké. V současné estetice existuje mnoho variant pravdy umění proti pravdě života. Místo o umělecké pravdivosti, je lepší mluvit o možnosti nezbytnosti. Zda je umění přesvědčivé, hodnotné nebo originální.

3. PRAKTICKÁ ČÁST

3.1. Charakteristika díla

Výsledkem praktické části této bakalářské práce je cyklus 10 obrazů na téma krajinomalba. Jedná se velkoformátové malby sprejem, které jsou zakončením dlouhodobého projektu. Při procesu tvorby mi bylo inspirací mnoho uměleckých děl a jejich autorů. Cesta k realizaci obrazů byla doprovázena hledáním vnitřního já a techniky tvorby, v mých vlastních malbách k finální podobě prezentovaného stylu. Inspirací pro mne nebyla jen má mysl, ale i vnímání krajiny a jejího upřesnění. Skici, pořízené v plenéru, doprovázely následnou realizaci abstraktních studií. Na základě materiálních podkladů a zkoušek barevných kombinací, vznikaly abstraktní návrhy pro realizaci finálních obrazů. Barevným konceptem malby zachycují náladu, emoce a pocity mých vnitřních krajin. Barva a výtvarná technika jsou hlavním zprostředkovatelem informace, základní složkou výrazového podání samotných děl realizovaného cyklu.

3.2. Technologická specifikace

Technologická stránka této bakalářské práce vychází z impresionistického pojetí obrazu. Přesto jsou použita nová média a materiály, především pro lepší manipulaci, inovativní pojetí a výhodu jejich vlastností. Pro zachycení okamžiku a prchavé emoce jsem použila sprej, který je nanášen na sololitové desky, které umožňují nepropíjení barvy a její lepší roztíratelnost špachtlí. Zpomalí rychlé zasychání spreje, které podporuje i teplo, slunce a vítr. Realizování muselo probíhat v zastřešeném zátíší a přizpůsobené teplotě. Před finální realizací jsem musela vyzkoušet několik typů spreje, pro správnou barevnost po zaschnutí a jejich překrytí. Spreje jsou vyrobeny na různých bázích pro různé podklady. První zkoušky probíhaly s akrylovými spreji na kartonový podklad, poté se sprejem na bázi vody a nakonec se spreji určenými pro použití v ateliérech a především na pouliční graffiti,

kteřé jsou specifické tím, že drží na kařždém povrchu, rychle zasychají a je možné je ihned překřýt další vrstvou, což bylo ideální pro technologii vrstvení spreje. Po několika vyzkoušených podkladech, se jevila realizace na sololit jako nejuspěšnější.

Na samém začátku výběru charakteru malby jsem byla přesvědčena o využití olejových barev. Zejména ze zkušenosti práce s touto barvou. Po delším přemýšlení jsem se rozhodla pro realizaci novým médiem, sprejem. Pro realistickou krajinomalbu jsem zkoušela techniku air brush. Zjistila jsem, že pro realizaci vnitřní abstraktní krajiny, precizní práci s jehlou v air brush není ideální technika, a tak jsem zvolila sprej. S tímto médiem při malbě krajiny mám již předchozí zkušenosti, které mi dopomohly ke zvolení správné barvy a výběru trysek. Díky sprejům jsem mohla tvořit na větších formátech podkladových desek. Výhodou bylo rychlé nanášení barev, což mi umožňovalo pracovat s gestickou malbou a vrstvením dokonale krycích barev. Nevýhodou je skutečnost, že v uzavřených prostorech je potřeba mít roušku či šátek přes ústa, a pro špatné čištění barvy z pokožky rukou, nasadit rukavice.

3.3. Popis děl

Téma krajinomalba pro mne neznamena jen realisticky namalovat přírodu, kterou vidíme kolem nás. Zabývala jsem se tímto tématem do hloubky a cyklus obrazů znázorňuje mé pocity a emoce z míst, která jsou mi citově blízká. Místa, na kterých se cítím dobře, místa v přírodě, kterou máme všude kolem nás. Dlouho jsem přemýšlela, jak s tímto tématem pracovat, jak ho specifikovat tak, aby bylo na první pohled vidět, jaké emoce jsem na daném místě pociťovala. Tyto emoce a pocity jsem nazvala „vnitřní krajiny“. Krajiny, které mám jen ve své fantazii, můžu je vidět jen já. Při pohledu na tento cyklus obrazů možná tyto krajiny uvidíte také, pokud se zasníte a zadíváte pozorně.

Nejdříve jsem pracovala s konkrétní linií a realistickou malbou. Byly to sice na první pohled krajiny, které jsem měla ve svém nitru, ale o ničem jiném nevyprávěly. Ani o pocitech z míst, která mne ovlivňovala ani o emocích, které mne doprovázely. Byly vcelku obyčejné. Od realistických maleb jsem musela upustit a začít se věnovat abstrakci, což bylo, jak se ukázalo, tím nejlepším východiskem. Nejdříve jsem si jen tak zkoušela barvy, různě jsem je stříkala na papír a ony se vpíjely a prolínaly. To stále nebylo ono, tak jsem barvy, které mne k aktuální krajině doprovázely, zkusila sprejovat na sololitové

desky. A to bylo ono, desky udržovaly barvu a mohla jsem s ní tak začít dělat vrstvy. Samotné vrstvení spreje, jak se zdálo, nebylo ničím až tak zajímavé, dopomohly mi tedy k tvoření tahů špachtle, houbičky, kartony, různá pravítka, dřívka a další. Když jsem překryla dvě vrstvy barvy přes sebe, vytvořila se silná vrstva nánosu barvy, se kterou už se dalo krásně pracovat. Teď jsem mohla nejen vyjadřovat pocity barvou ale i dynamickou malbou. Prostřednictvím pomůcek, jsem tvořila tahy v barvě tak, jak dynamicky a emocionálně na mne místa působila.

Obrazy jsou malovány v cyklech podle míst, která mne inspirovala. První cyklus je malován z prostředí slovenské krajiny, slovenských hor a luk z okolí Liptovského Mikuláše, která jsou mi velmi blízká, odkud pochází moje maminka. Ta místa na mne působí jako domov, když na ně vzpomínám, hřejí mne u srdce, ale zároveň ve mě vzbuzují krásnou dynamiku horských řek a skal, přes které proudí. Použila jsem barvy, které na mne působí teple a klidně. Dynamiku řek jsem znázornila prudkými tahy špachtlí a nezlomnost skal jsem vyjádřila velmi kontrastní barvou.

V dalším cyklu mi byla inspirací krajina ve městech. Krajina, která svádí souboj o přežití ve velkoměstech, která se jí snaží potlačit. Žijeme ve městech, kde jsou všude samé bytovky a jediný náš kontakt s přírodou spočívá v uměle vysazených tujích a uměle vytvořených záhoncích pro zkrášlení měst. Měli bychom si přírodu vážit a chovat se k ní s úctou, však ona nám to vrátí! Tento boj o přežití ve mne svádí tak smíšené pocity, že jsem nemohla použít jiné, než naprosto kontrastní barvy. V barvách je zvýrazněn ten krásný zbytek přírody ve velkoměstech, který bojuje s monumentalitou bytovek a mrakodrapů, které ji neustále utlačují. Opět jsou doplněny o dynamické čáry, které se tentokrát liší ostrými tahy. Takto vidím krajinu měst ve své mysli.

Třetí cyklus je krajina mého dětství, obklopující místo, kde bydlím. Krajina kam se se svými vzpomínkami stále a ráda vracím. Když procházím místy, kde jsme si jako děti hrály každý den, vybavují se mi silné emoce. Vždy mi to vykouzlí úsměv na tváři, vzpomenu si na první, zranění na první seznámení, i na hry, které jsme hrály. Jsou to tak silné emoce a pocity, které ve mně nevyvolávají jen radost, ale i smutek, který ke vzpomínkám patří. Proto jsou použity jak chladné barvy, tak i barvy teplé. Podle míst a vzpomínek k nim. Tahy špachtlí jsou uspořádané a promyšlené, nejsou tak dynamické.

Posledním cyklem obrazů mne doprovázela krajina, kde jsem sama sebou. Kde neexistují žádná pravidla ani žádné zákazy. Místa kam utíkám, když potřebuji být sama se sebou. Přemýšlet nad možným i nemožným. Jsou to krajiny v mé mysli, které mne uklidní, když potřebuji a nechají mne přemýšlet nebo mne rozveselí, když potřebuji. Místo které znám jen já a nikdo mi ho nemůže vzít. Tento cyklus vypovídá o mne a mé mysli, jsou použity barvy, které jsou mi nejbližší a tahy ve vrstvách jsou uspořádány tak, jak mi nejvíce sedí.

4 DIDAKTICKÁ ČÁST

Touto bakalářskou prací jsem navrhla výukový projekt, který by děti seznámil se spojením výrazné abstrakce jako je fonogram s hrou a tvarem, barvou, gestem a zvukem, vysvětlil dětem problematiku složité krajinomalby a malby sprejem. Projekt by měl změkčit a naplnit dalšími obsahy výtvarné citění a jeho stopu vtisknout do jedné z hemisfér, a tak podpořit a rozšířit o činnost druhé hemisféry. Úkolem je naučit děti chápání spreje jako prostředku pro malbu, ne jako média pro ničení omítek a tvoření nesmyslných graffiti a tagů. Těmito úkoly lze sledovat schopnost dítěte k vnímání tvarů, barev, výtvarných znaků a dávat jim zajímavější významy a souvislosti, než nabízí krajina, jak se jeví našim očím.²⁸

Děti by se měly naučit všimnout si proměny tvaru, vztahu oblity a ostroty a jejich spojení s obsahy. Schopnost porozumět nejen literárnímu tématu (matka, dům, pes), ale i výtvarné řeči (kresba, detail, vrstva).

„Některé dnešní děti vyrůstají v dokonalém domácím pohodlí a znají lépe svět počítačových her než nejbližší přírodu. Je třeba jim ukázat svět daleko rozmanitější, barevnější a složitější, svět mnoha osobních výzev a skutečných prožitků. Stačí si jen včas všimnout, čím je právě dítě zaujato, umět mu naslouchat a společně s ním „pustit se po jeho stopě.“²⁹

²⁸ DYTRTOVÁ, Kateřina. Interpretace umění ve výtvarné výchově. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2002. Publikace. ISBN 80-7044-424-X.

²⁹ ŠIRCOVÁ, Ivana. S dětmi v přírodě: zážitková výchova po celý rok. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-201-0.

Název projektu: „Vnitřní krajina“

Cílová skupina: žáci 2. stupně ZUŠ

Časová dotace: 2 tříhodinové bloky

4.1. Výukový blok

Časová dotace: 135 min (tedy 1 vyučovací jednotka)

Pomůcky: sololitová deska, latex, akrylový sprej

Cíle hodiny a klíčové kompetence:

- žák bude schopen ovládat malbu novým médiem,
- žák bude schopen abstrahovat realitu s důrazem na barevnou kvalitu viděného a uplatnit při práci svoje subjektivní vnímání a prožívání,
- žák bude schopen realizovat subjektivní prožitek z krajiny.

Výukové metody: aktivní výklad, teoretický výklad, skupinová práce, reflektivní rozhovor

Struktura hodiny:

- motivace
- skupinová práce žáků v plenéru
- reflexe

Průběh hodiny:

Pilířem této aktivity je práce v plenéru, tedy v blízkém fyzickém kontaktu s přírodou. Hlavním úkolem je vyzkoušení malby se sprejem na strukturovaný podklad. Dále je úkolem, aby si žáci vyzkoušeli skupinovou práci. Důležité je zachytit emoce a pocity z místa, kde se budou nacházet. Je třeba, aby si žáci vyzkoušeli malovat abstrakci a upustit od realistického pojetí krajiny. Pro seznámení s problematikou jsem zvolila za

vhodné v úvodním aktivním výkladu žákům ukázat, jak pracovat a dovolit jim nahlédnout a osahat si mé práce v tomto tématu.

Motivace: Diskuze nad mou studií v dané problematice

Skupina spolupracuje v kruhu bezpečí, učitel ukáže sprejované studie, které sám realizoval. Cílem této diskuze je, ukázat žákům, jak pracovat s tímto médiem a s abstrakcí. Prezentované malby ukazují jednu z možností jak k dílu přistupovat. Na malbách by si žáci měli všimnout zjednodušených tvarů krajiny, malovaných z pocitů a emocí, strukturovaného podkladu vytvářejícího efekt prostoru.

Otázky: Co je zachyceno na malbě? Jaké emoce záznam představuje? Jakým způsobem je struktura vytvořena? O jaké barvy se jedná?

Skupinová práce žáků v plenéru:

Nejdříve učitel rozdělí žáky do skupin po čtyřech a více, kde se nebudou žáci mezi sebou tolik znát (poznávání a spolupráce s novými dětmi). V každé skupině budou mít žáci jednu sololitovou desku formátu B1. Posléze ji natrou společně vrstvou latexu tak, aby vytvořil strukturovaný podklad. Zatím, co deska schne, si žáci ve skupinách najdou místo v plenéru, které bude pro všechny pocitově pohodlné. Děti na místě chvíli zůstanou a budou mezi sebou diskutovat o tom, proč na tomto místě chtějí zůstat a jak na ně působí. Navzájem si sdělují své emoce (uplatnění subjektivity). Po zaschnutí sololitu si každý vybere svou barvu spreje, která nejvíce odpovídá emocím a pocitu z místa. Poté mohou začít postupně na desku nanášet barvu, čím více barevných kombinací bude, tím zajímavěji bude obraz vypadat. Barvu mohou nanést několikrát a na různá místa do formátu. Pokud nebudou souhlasit s barevným projevem některého člena skupiny, mohou se pokusit ji překrýt tou svojí. Podmínkou skupiny je, na každém činu se domluvit, veškerá domluva musí být beze slov. Slova smí použít jen při výběru místa a od chvíle prvního nanesení barvy na podklad nesmí promluvit. Úlohou bylo vypořádání se s abstrakcí a vyzkoušení si možností spreje, přistoupení ke klasickému pojetí novátorským způsobem. Po dokončení ve skupině sepíší žáci reflexi z aktivity. Zaznamenají, jak postupovali při výběru místa a jak jim šla spolupráce ve skupině.

Reflexe: Reflektivní dialog na položené otázky:

*Jak se vám spolupracovalo ve skupině? Bylo pro vás těžké se domluvit na místě realizace?
Jak to na vás působilo? Jaké emoce barvy vyjadřují?*

Hodnocení: slovní hodnocení v průběhu reflexe

4.2 Mezipředmětové vztahy

Tematiku krajinomalby a malbu na strukturovaný podklad lze využít jako výukový materiál i v rámci mezipředmětových vztahů. V souvislosti mezipředmětových vztahů výtvarné výchovy ji lze propojit s dějepisem, zeměpisem, tělocvikem a dalšími předměty. Výtvarnou výchovu používáme ve všech těchto předmětech. Výtvarný projev znázorňuje často pohyb, pohybem (chůzí) je náš vjem spojen s přírodou, která nás zpětně inspiruje k malbě a popisu, kde se nacházíme, doplňuje výuku zeměpisu. Literární popis krajiny v Erbenově Kytici může u dětí rozšířit subjektivní představu, kterou mohou opět vyjadřovat výtvarně. Cílem pojetí vztahu ke krajině a přírodě je jedním ze zásadních témat RVP ZV, a to Environmentální výchova.³⁰

5. ZÁVĚR

Prezentovaná bakalářská práce je zaměřena na téma krajinomalba. Toto téma jsem uchopila v abstraktním pojetí malby. Zaměřila jsem se na téma vnitřní krajiny a malby sprejem, která vychází z graffiti a street artu. Pojala jsem toto téma trochu netradičně, ale nejlépe jak mu rozumím. Chtěla jsem přiblížit koncept malby sprejem v jiném kontextu, než jak jej znáte. Vnímám jej jako médium, které má nepřeberně možností a výhod. Chápu krajinu jako součást člověka na jeho životní cestě.

³⁰ Rámcové vzdělávací programy, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 18.04.2018]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

V tomto pojetí jsem i já našla hluboký smysl, jak mou tvorbu obohatit a zdokonalit. Téma jsem se rozhodla prezentovat skrze abstraktní, gestickou a emocionální malbu. Barvy jsou nanášeny ve vrstvách a dynamickými taky špachtlí narušovány. Přesto mají obrazy svůj základ v naprosto reálné a konkrétní krajině. Místa jsem vybírala na základě mých osobních citů a emocí k nim. Uvědomila jsem si, že ta nejlepší místa pro realizaci cyklu jsou v mé hlavě, ta, ke kterým mám emocionální vztah a ráda si je pamatuji. Chtěla jsem se o ně s někým podělit, předat tuto informaci z mé hlavy dál dětem, žákům základních a uměleckých škol a udělala jsem to, jak nejlépe umím a to formou malby. Tvorba těchto obrazů se tedy nesla v duchu vzpomínání na krajiny současné, ale i na krajiny z dětství. Stále podnikám návraty na tato místa nejen fyzicky, ale i racionálně. Racionální myšlení mne posunulo k tvorbě mé idealistické krajiny, kterou znám jen já. Chtěla jsem se při pracích zaměřit hlavně na konkrétní pocity a zážitek v krajině. To mne posléze odrazilo v dalším pokračování na tomto malířském cyklu.

Výsledek cyklu je deset krajinomaleb, které zachycují čtyři vybraná konkrétní místa, které se nacházejí nezávisle na sobě v blízkosti mých domovů. Jedna z krajin je pouhá fantazie toho, jak by měla má idealistická krajina vypadat. Jsou to místa, kam se ráda vracím, která vskutku znám a mám k nim citový vztah, který je podpořen nespočetně zážitky.

Výtvarná forma díla abstraktně vyobrazuje krajinu, a to v závislosti k co nejvýstižnějšímu zachycení prožitkové úrovně z konkrétních míst. Barva spolu s dynamickými tahy je chápána jako nosný pilíř k vyjádření emocionálního stavu. Práce na tomto cyklu, které naprosto odpovídá mému založení, byla velmi přínosným úkolem. Tato cesta k výtvarné tvorbě a umění skrze emoce, je pro mne velmi příjemná. Vždy se v ní dokážu najít a chápu ji jako logické východisko pro mou následující malířskou tvorbu a osobní rozvoj. Jak jsem ověřila na vzorku dětí základní školy podle výukového bloku (viz. 4.1.) byly úkoly, které jsem si zadala v úvodu práce splněny.

6. RESUMÉ

This thesis consists of a practical and, theoretical part and didactic part. Theoretical part is focused on history of graffiti, street art and landscape painting. Didactic part consists of practical work for students. In practical part is realised cycle of ten landscape paintings. I have focused on a phenomenon of spray painting and classic oil painting. I have decided to work and present my thesis as abstract emotional painting. Final output of this thesis is series of abstract landscape paintings where the landscape is transformed to abstraction and stylized. Although, it is based on particular places in real nature. I have been choosing these places for a long time. I think that the best places can be found around my home and in my mind. I have come back to my childhood when I spent a lot of time playing in these places. I have come back to these places from my childhood and which I remember in my mind. I expressed the places with paint in spray on the paper and I found it is working. This way of art through the emotion is very successful to me. I can always find myself in it and I see it as a logical basis for my next work and personal development. As I have verified on a sample of primary school children according to the learning block (see 4.1.), the question I asked at the beginning of my work was successfully answered.

7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

STIBRAL, Karel. Proč je příroda krásná?: estetické vnímání přírody v novověku. Praha: Dokořán, 2005. Bod (Dokořán). ISBN 80-7363-008-7.

LYNTON, Norbert. Umění 19. a 20. století. Praha: Artia, 1981. Umění světa.

(DÜCHTING, Hajo. Jak je poznáme? Umění impresionismu. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s. Knižní klub, 2006. ISBN 80-242-1640-X),

PIJOÁN, José. *Dějiny umění. 8.* José Pijoan ; [přeložili Dagmar a František X. Halasovi]. Vyd. 4., v Knižním klubu 1. V Praze : Knižní klub, 2000. 364 s, il. ISBN 8024202166 (8. díl). ISBN 8071767646 (soubor).

GANZ, Nicholas. a Tristan. MANCO. Graffiti world: street art from five continents. Updated ed. New York: Abrams, 2009. ISBN 0810980495.

BOU, Louis. Street art. 1st ed. New York, NY: Harper Collins Publishers, 2005, ISBN 0060833386

HUYGHE, René, ed. *Encyklopedie umění nové doby.* Přeložil Hana STAŠKOVÁ. Praha: Odeon, 1974. Světové dějiny (Odeon).

GLENDON, Mary Ann. A world made new: Eleanor Roosevelt and the declaration of human rights. New York: Random House, 2001. ISBN 0-375-76046-6.

ZIS', Avner Jakovlevič. Umenie a estetika. Bratislava: Pravda, 1979. Človek a umenie.

DYTRTOVÁ, Kateřina. Interpretace umění ve výtvarné výchově. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2002. Publikace. ISBN 80-7044-424-X.

ŠIRCOVÁ, Ivana. S dětmi v přírodě: zážitková výchova po celý rok. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-201-0.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

[online]. Copyright © 2018 [cit. 10.04.2018]. Dostupné z: <https://citaty.net/autori/claude-monet/>

Monetův legendární Východ slunce. Výtvarný ateliér malování a kreslení - kurzy malby a kresby v centru města pod vedením akademických malířů... [online]. Copyright © 2015 [cit. 11.04.2018].z Dostupné z: http://www.malovanikresleni.cz/news/monetuv-legendarni-vychod-slunce/productsbcm_131500/40/

About. *Application designer | Multimedia artist | Music composer* [online]. Dostupné z: <http://www.mimran.com/about.html>

Street art - - Odborný slovník (Výtvarné umění) | HumanART.cz. Fotografie, grafika, hudba a literatura | HumanART.cz [online]. Copyright © 2006 [cit. 16.04.2018]. Dostupné z: <http://www.humanart.cz/wiki-slovník-508-street-art.html>

TagBust. TagBust [online]. Dostupné z: <http://www.tagbust.com/graffiti/>

Street Art – Arts Lexikon. [online]. Copyright © [cit. 12.04.2018]. Dostupné z: http://www.artslexikon.cz//index.php?title=Street_Art

BANKSY. Banksy. [New] ed. London, England: Century, 2006. ISBN 9781844137879
Spray Paint Art Tutorial for Beginners - Space Painting Tutorial Spray Paint - Spray Paint Planets - YouTube. YouTube [online]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=W75tYdT5DC8>

Blek le Rat. [online]. Copyright © 2017 Blek le Rat. All Rights Reserved. [cit. 16.04.2018]. Dostupné z: <https://blekleratoriginal.com/fr/>

Stencil - Types, History and Techniques of Stencilling. History of Pencils - Pens and Writing Instruments [online]. Copyright © 2018 [cit. 16.04.2018]. Dostupné z: <http://www.historyofpencils.com/drawing-tools/stencil/>

Knitta Please. Knitta Please [online]. Dostupné z: <http://knittaplease.com/>

Graffiti: umění nebo vandalismus? – Novinky.cz . Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu [online]. Copyright © 2003 [cit. 16.04.2018]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/vase-zpravy/jihomoravsky-kraj/brno-mesto/755-6206-graffiti-umeni-nebo-vandalismus.html>

Hello My Name Is | Spraydaily.com. Spraydaily.com | Daily news from the graffiti world! [online]. Copyright © [cit. 16.04.2018]. Dostupné z: <https://www.spraydaily.com/hello-my-name-is/>

Aktuálně nejen o hip hopu | BBarák - hip hop magazín. [online]. Copyright © 1999 [cit. 16.04.2018]. Dostupné z: <http://www.bbarak.cz/aktualne/>

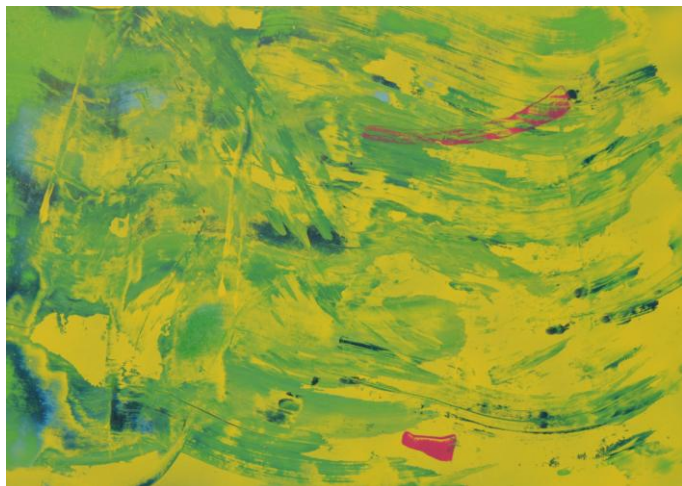
Barevnost tvořivých myšlenek. Psychologie chaosu [online]. Copyright © 2018. Všechna práva vyhrazena. Kopírování textů nebo jejich částí je bez písemného souhlasu autora zakázáno. [cit. 16.04.2018]. Dostupné z: <https://www.psychologiechaosu.cz/sila-slova/barevnost-myslenek/>

Emoce (city). Publi.cz – platforma pro multimediální eBooky neboli mKnihy [online]. Dostupné z: <https://publi.cz/books/339/15.html>

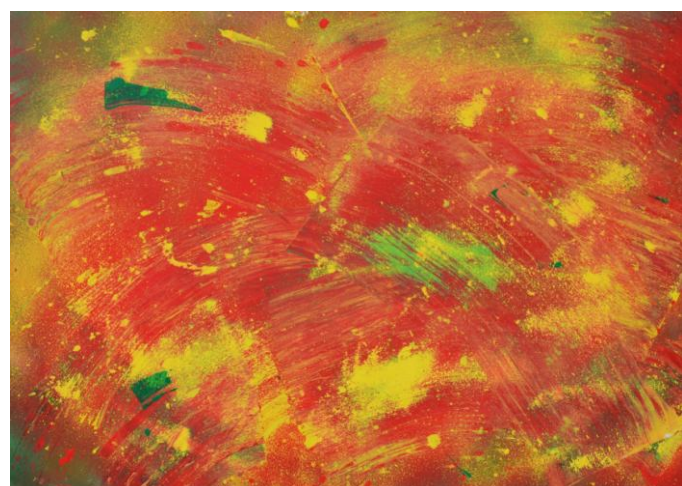
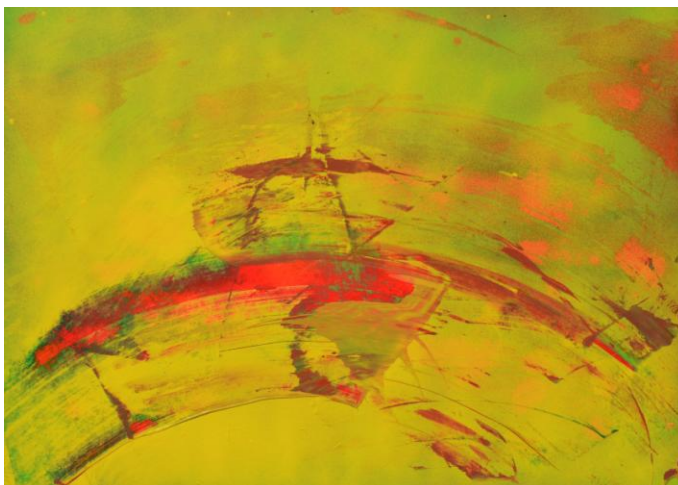
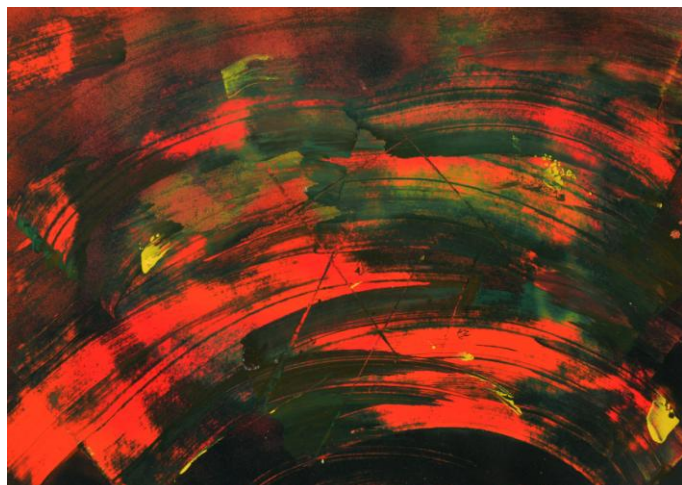
Rámcové vzdělávací programy, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 18.04.2018]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

8. OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

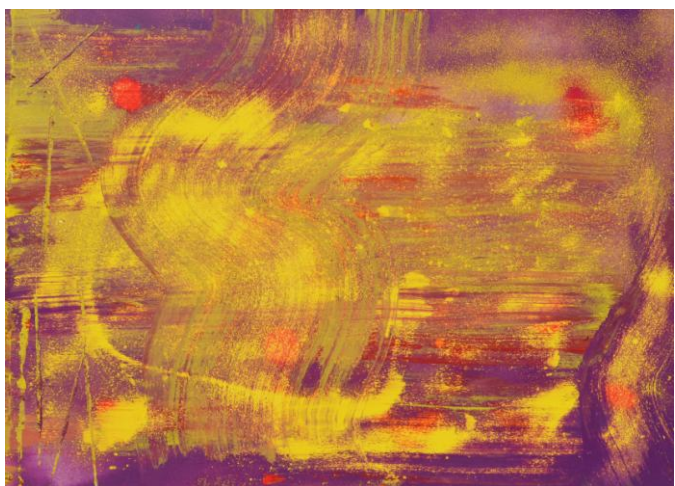
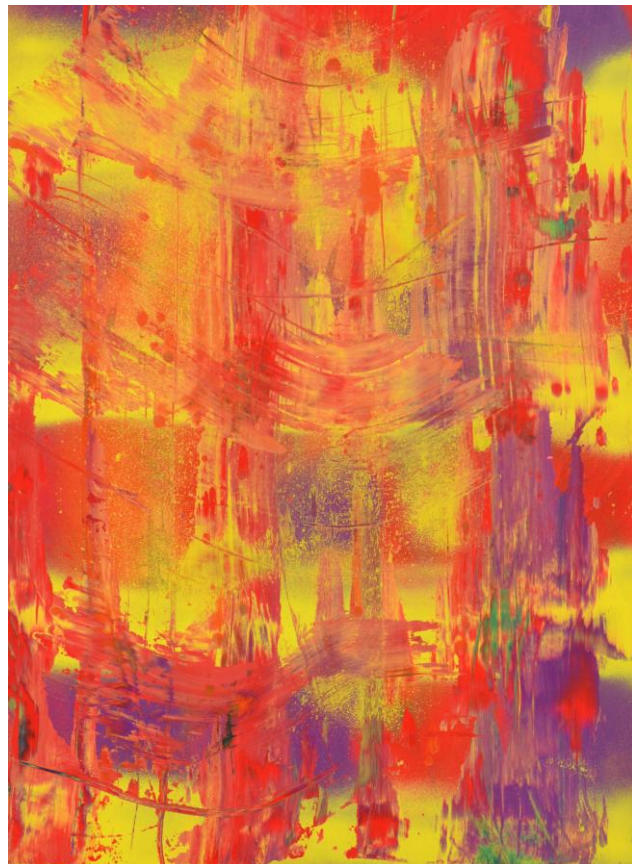
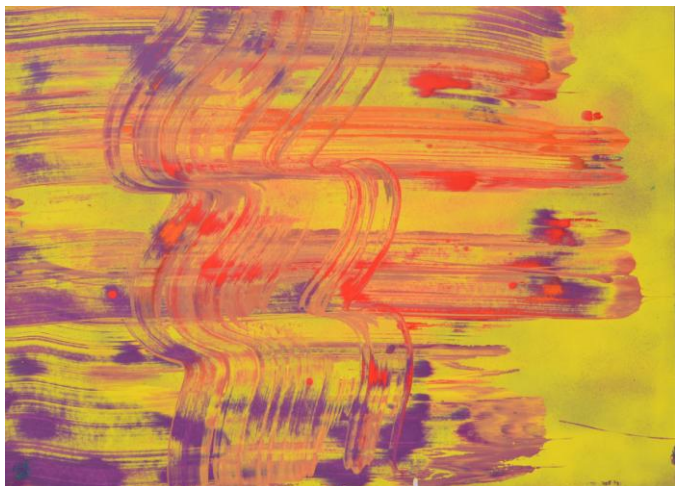
První cyklus inspirovaný okolím Tater

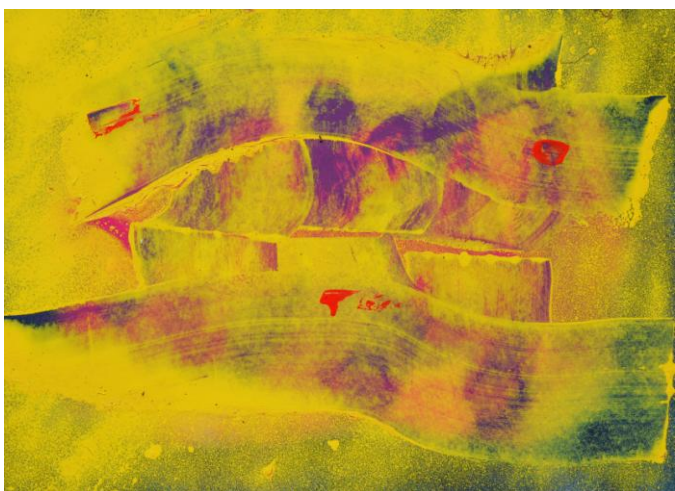
Druhý cyklus inspirovaný krajinou ve městech

Třetí cyklus inspirovaný krajinou z dětství

Čtvrtý cyklus inspirovaný krajinou v mé mysli

Návrhy

